

Kmetty János (1889-1975)**Álló női akt, 1916 körül**

Olaj, vászon 75 x 50 cm
Jelezve balra lent: Kmetty

Reprodukálva:

- Kmetty János emlékkiállítás, Múcsarnok, 1977. kat. sz. n.
- Ury Ibolya: Kmetty János. Budapest, 1979. 2 kép
- Kmetty János Múzeum, Szentendre, 1981. kat. 2.

Kiállítás:

- Feltehetően Kmetty János és Csorba Géza kiállítása, Belvedere, 1922.
- Kmetty János emlékkiállítás, Szentendre, Művésztelepi Galéria 1976.

Proveniencia:

- Egykor Barna Jenő tulajdonában
- Szentendrén a Kmetty János Múzeum állandó kiállításán szerepelt

Kikiáltási ár: 3 200 000 Ft

„Hetek”

1916-ban a Nemzeti Szalon Tavaszi tárlatán szerepelt a „Fiatalok” más néven a „Hetek” csoportja. Az ún. kék teremben Diener Dénes Rudolf, Dobrovits Péter, Gulácsy Lajos, Nemes Lampérth József, Perlrott Csaba Vilmos és Uitz Béla között a fiatal Kmetty János is kiállított. Rá egy évre ugyanitt megrendezett kiállításuk katalógus előszavában (előzőekhez képest némileg változott a csoport összetétele) már művészi programjukat is összefoglalták. Eszerint legfőbb céljuk a kubizmus tanulságainak felhasználásával a „*huszadik század nagy monumentális művészetének*” létrehozása volt. A megvalósításhoz vezető úton a figurális stúdióink, ezen belül egyetemes jelentőségűknél fogva az aktbrázolások álltak. Szemléletbeli rokonság, illetve szoros baráti kapcsolat fűzte össze a csoporton belül Uitz Bélát, Kmetty Jánost és Nemes Lampérth Józsefet. Kmetty féléves párizsi tartózkodása után az 1911-12-es tanévben mindhárman esti aktrajzolásra jártak az Epreskertbe. Az első világháború időszaka alatt művészetükben egyre inkább a klasszikus mintaképekhez, elsősorban a 16. század olasz mestereihez fordultak. Ugyanakkor Cézanne, Hans von Marées és a korai kubisták képépítési gyakorlatát is szemük előtt tartották, részben pedig a Nyolcak kompozíciós törekvéseit folytatták. A stíluszintézisre irányuló kísérleteknek az eredményei Kmetty művészetében azok az 1916-18 között készült aktos kompozíciók, melyek sorába képzünk is tartozik.

Faragott képek

Elek Artúr Kmetty János Belvederében rendezett gyűjteményes kiállítása apropóján festményeiről ezt írta: *„Képei a kéknek és szürkének hideg tónusából kifaragott művek. A tónus az ő művészetében nem az a formálgyújtó színréteg, aminek más festők műveiben ismerjük. Kmetty képeiben nincsen semmi ellágyulás, inkább keménység van bennük, dagadó hatalmas, de mindjárt ki is hullt megkeményedett formák... Haladása körülbelül olyan, mint a követ faragó szobrászé: mint emez, ő is arca verejtékével dolgozik, szívósan fejt ki tömegeit a térből és faragja ki a tömegeből formáit...”* Elek Artúr imént idézett gondolatai elsősorban a képek szoborszerűsége iránítják a figyelmet. Így az *Álló női akt* karakterét a klasszikus szobrászat legfőbb jellemzői határozzák meg: a kontraszt, a test anatómiájának, a plasztikus formáknak, a tömegek kiegyensúlyozásának problémája. Mindezt erőteljes színredukció kíséri, mely szintén az akt térbeliségének érzékeltetésére szolgál. Éppúgy a plaszticitást hangsúlyozza a fény modelláló funkciója, mely egyúttal összefogja a nagy formákat. *„A formák plasztikai ereje egyenlő a fény visszasugárzási erejével.”* - vallotta Kmetty. A hideg színekből álló háttér testen jelentkező reflexei egyesítik a háttér az alakkal, ugyanakkor a hidegen megvilágított test élesen el is válik környezetétől. Az aktot körbevevő tér mélységét sötétebb tónusokkal, árnyékolással érzékelteti a festő. A klasszikus akt kubisztikus formajegyeket hordoz, amely elsősorban a test formáinak geometrizálásában, a tömegek összegzésére való törekvésben érhető tetten. A kompozíciós eszközök szélsőséges használata (fény-szín), a klasszikus és a modern képalkotási metódusok egyesítése (reneszánsz-kubizmus) illetve a kétféle művészeti ág (festészet és szobrászat) egymásba játszása képi feszültséget teremt.

A nagy kompozíció

Kmetty János festészetében az 1916-tól a húszas évek elejéig tartó periódus alatt készült figurális kompozíciók nagyszabású freskóterveihez szolgáltak előzményül, melyek az árkádiát újra megtaláló emberiség jelképei lettek volna. Az életmű ebből az időszakából ismert monumentális aktbrázolások: *Két álló női akt drapériával* 1918 körül (Ferenczy Múzeum); *Ülő nő* 1917 (MNG); *Álló nő* (MNG) rokonai festményünknek. A *Két álló női akt drapériával* noha az autonómia igényével készült, egyúttal tanulmányként szolgált a *Koncert* című freskótervhez. (Az 1918-ban megvalósult olajfestmény egészen más formai megoldásokat választott.) A Múterem Galéria aukcióján szereplő akt kevésbé túlzó formáival szintén a monumentális stílus kialakításának folyamatába kapcsolódik. Noha Kmetty elképzelt freskóinak megvalósítására végül nem került sor, ennek ellenére művészete termékenyítően hatott a tízes évek végén induló Derkovits Gyulára (lásd Derkovits Gyula *Este II.* kat. sz. 157.) és az ún. újklasszicistákra, elsősorban Patkó Károlyra és Aba Novák Vilmosra.

Kopócsy Anna

